የማዕድን ሥራዎች ፈቃድ ለመስጠትና ለማቋረጥ የሚቀርቡ ወሳኔዎች የሚጣራበትን አግባብ ለመወሰን የወጣ መመሪያ ቁጥር 809/2013

Guidelines Issued to Determine the Manner in Which Decisions to Grant and Terminate Mining Licenses Will Be Reviewed (Directive No. 809/2013)

የማዕድንና ነዳጅ ሚኒስቴር
Ministry of Mines and Petroleum

ታኅሣሥ 17፥ 2015

መግቢያ

የማዕድን ስራዎች የፈቃድ አሰጣጥ ተግባርን እንዲያከናወን የተቋቋመው ዳይሬክቶሬት አግባብ ባለው ሁኔታ ፈቃድ አሰጣጥ ስራውን ማከናወኑን ለማረጋገጥና ማስተካከል ያለባቸው ጉዳዮች ፈቃዱ ከማስጠቱ በፊት ታይቶ ማስተካከል እንዲችል ማድረግ አሰፈላጊ ሆኖ በማኘቱ፤

በማዕድን ልማት ላይ ለማሳተፍ የሚጠይቁ ግለሰቦችና ድርጅቶች ለስራው በቂ እወቀት፣ ልምድና ገንዘብ ያላቸው መሆኑን ለማረጋገጥና ፍትሀዊ በሆነ መልኩ ፈቃዶችን ማስጠት እንዲቻል፤

በፈቃደ አሰጣጡ ሂደት ላይ የሚመለከታቸው ባለሙያዎች ማሳተፍ እንዲችሉና ከፈቃድ ጠያቂው የሚቀርቡ ሰነዶችን በአግባቡና ከማዕድን አዋጁና ደንቡ አኳያ መገምገማ ማረጋገጥ እንዲቻል ለማድረግ፤

የማዕድን ሀብት ልማት ስራ በአካባቢና በህብረተሰቡ ላይ ጉዳት ሳያስከትል መመረት እንዲችል ማድረግና የሀብቱ ባለቤት የሆነው መንግስትና ህዝብም ከምርቱ ተጠቃሚ እንዲሆን ለማድረግ እንዲቻል፤

እነዚህን አላማዎች ከግብ ለማድረስ የተለየ መመሪያ ማዘጋጀት በማስፈለጉ፤

ይህ መመሪያ በማዕድን ስራዎች አዋጅ ቁ. 678/2002 አንቀጽ 82 (2) በተሰጠው ስልጣን ማስረት ተዘጋጅቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ መመሪያ "የማዕድን ስራዎች ፈቃድ ለማስጠትና ለማቋረጥ የሚቀርቡ ወሳኔዎች የሚጣራበትን አግባብ ለመወሰን የወጣ የማዕድንና ነዳጅ ሚኒስቴር መመሪያ ቁጥር 809/2013" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ መመሪያ ወስጥ የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆን በስተቀር፡

1. ለማዕድን ስራዎች አዋጅ ቁ. 678/2002 (በአዋጅ ቁ. 816/2006 እና 1213/2012 እንደተሻሻለው)፤ እንዲሁም የማዕድን ስራዎች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁ. 423/2010 የተሰጡት ትርጓሜዎች ለዚህ መመሪያ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡
2. "የማዕድን ሕግ" ማለት እንደ አግባቡ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተጠቀሱትን ሕጎችን ያካትታል፡፡
3. "የማዕድን ስራዎች ፈቃድ አሰጣጥ ሂደት አጣሪ ኮሚቴ" / ከዚህ በኋላ ኮሚቴ እየተባለ የሚገለፀው/ ማለት የማዕድን ስራ ፈቃድ ማስጠት እንዲቻል በማዕድን ፈቃድ ዳይሬክቶሬት ተዘጋጅቶ ለበላይ አመራር ቀርቦ የተመራለትን የፈቃድ ማስጠት ሰነድ አጣርቶ ለበላይ አመራር የወሳኔ ሀሳብ እንዲያቀርብ የተቋቋመ አካል ነው፡፡

3. አላማ

ይህ መመሪያ የሚከተሉት አላማዎች ኖሩታል፤

1. የፈቃድ አሰጣጥ ሂደቱ በተወሰኑ ሰዎች ተሳትፎ ብቻ የሚከናወን እንዳይሆንና የተለያዩ የሙያ ስብጥር ያላቸው ባለሙያዎች በሂደቱ ላይ ተሳትፈው ጥራት ያለው ስራ ማከራት እንዲቻል፤
2. የማዕድን ስራ ፈቃድ ከማስጠቱ በፊት በማዕድን ሕጎች ማከረት መንግስትና ሕዝብ ሊያገኙ የሚገባቸው ጥቅሞች በአግባቡ መካተታቸውን ለማረጋገጥ፤
3. የፈቃድ አሰጣጥ ሂደቱ ግልጽነት፣ ተጠያቂነት፣ የጋራ ሀላፊነት እንዲሁም አሳታፊነትን ማከረት አድርጎ የሚከናወን እንዲሆን ለማድረግ ነው፡፡

4. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ መመሪያ በሚኒስቴር ማከሪያ ቤቱ በሚሰጡ የማዕድን ስራዎች ፈቃድ ላይ ብቻ ተፈጻሚነት ይኖረዋል፡፡

5. የፈቃድ አሰጣጥ ሂደት

1. የአካባቢና ማሕበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ መካናወኑንና በሚመለከተው አካል ይሁንታ አግኝቶ መቅረቡን ማረጋገጫ ይቀርባል፤
2. በፈቃድ ጠያቂ የቀረበው የሥራ እቅድ በማዕድን ሕጎቹና በሚኒስቴሩ በተዘጋጁት ማከፈርቶች ማከረት መቅረቡን በማዕድን ፈቃድ ዳይሬክቶሬት ባለሙያ ተገምግሞ እና ተጣርቶ ወጡቱ ለፈቃድ ቡድን አስተባባሪ ይቀርባል፤
3. የፈቃድ ቡድን አስተባባሪ የቀረበለትን የፈቃድ ሰነድ የራሱን የማጣራት ስራ ከካናወነ በኋላ ለማዕድን ፈቃድ ዳይሬክቶሬት ዳይሬክተር ያቀርባል፡፡
4. የማዕድን ፈቃድ ዳይሬክቶሬት ዳይሬክተርም ከፈቃድ ቡድን አስተባባሪ የቀረበለትን ሰነድ በራሱ ደረጃ አጣርቶ፤ በግምገማ ወቅት የተሟሉትንና የጎደሉ ነገሮችን በማለየት ለንጽጽር በሚያመች ቅጽ አዘጋጅቶ ከፈቃድ ጠያቂ ሰነድ ጋር በማያያዝ የወሳኔ ሀሳብ ለበላይ አመራር ያቀርባል፤
5. የበላይ አመራሩ ከስራ ክፍሉ የቀረበለትን ማስታወሻና ሰነዶች እንዲጣሩና የወሳኔ ሀሳብ እንዲቀርብለት ለኮሚቴው ይመራል፤

6. የፈቃድ ኮሚቴ አባላት

በማዕድን ፈቃድ ዳይሬክቶሬት ተገምግሞ የቀረበውን የፈቃድ ጥያቄና ሰነዶችን በማገምገም ለበላይ አመራሩ የወሳኔ ሀሳብ የሚያቀርብ የኮሚቴ አባላት በበላይ አመራሩ የሚሾየሙ ሆነው የሚከተለውን የሙያ ስብጥር ያካተተ ሰባት (7) አባላት ይኖሩታል፤ሆኖም ለወሳኔ ድምጽ ማስጠት የመቻሉት ከተራ ቁጥር 1- 4 ያሉት አምስቱ አባላት ብቻ ይሆናሉ፤

1. አንድ ሰው ስለ ፈቃድ አሰጣጥ ግንዛቤ ያለው ሰብሳቢ፤

2. ልምዱ ካላቸው የስነ ምድር ባለሙያዎች 2 ሰው አባል፤
3. የሚኒራል ኢኮኖሚ ባለሙያ 1 ሰው አባል፤
5. ከሕግ ጉዳዮች ዳሬክቶሬት 1 ሰው አባል፤
6. የማዕድን ፈቃድ ዳይሬክቶሬት ዳይሬክተር አስረጅ፤
7. አንድ ሰው ድምጽ አልባ ፀሐፊ ፡፡

7.የኮሚቴው ተግባርና ሀላፊነት

ኮሚቴው በማዕድን ፈቃድ ዳሬክቶሬት ተገምግመው ለበላይ ሀላፊ የቀረቡና የተመሩለትን የፈቃድ ጥያቄ ሰነድ ከማዕድን ሕጎችና ስራው ከሚጠይቀው ቴክኒክ አግባቡ መገምገማቸውን ከዚህ መመሪያ ሜጨሻ ላይ በተያያዘው ቼክ ሊሰት ማሰረት በማጣራት ለበላይ አመራሩ የወሳኔ ሀሳብ ያቀርባል፡፡

7.1 ለምርመራ ፈቃድ ጥያቄ የሚቀርብ ማመልከቻ ሲሆን

ሀ. የኩባንያው መገለጫ (ፕሮፋይል) ተጣርቶ መቅረቡን፤

ለ. የስራ ዕቅድ መቅረቡን፤

ሐ. ፈቃድ የተጠየቀበት ቦታ በሌላ ባለፈቃድ አለመያዙን የሚያረጋግጥ በካዳስተር የተመዘገበ መሆኑን የሚያሳይ መገለጫ፤

መ. ለስራው የተመደበው በጀት ቢያንስ የመጀመሪያውን አመት ሥራ ለማሰራት በቂ መሆኑን፤

ሠ. በጋዜጣ መውጣቱንና ተቃወሞ ያልቀረበበት መሆኑን፤ ተቃወሞም ቀርቦበት ከሆነም መፍቴህ ማግኘቱን፤

ረ. የፈቃድ ማመልከቻ የቀረበበት ቦታ በክልል ፈቃድ ያልተሰጠበት መሆኑን የሚያሳይ ማስረጃ፤

ሰ. ፈቃድ የተጠየቀበት የማዕድን ስራ የአካባቢና ማህበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ መደረጉንና ከሚመለከተው የመንግስት አካል ይሁንታ አግኝቶ መቅረቡን፤

ሸ. እንደማዕድኑ አይነት ፈቃድ የተጠየቀበት ቦታ የቦታ ስፋት በሕጉ ማሰረት መሆኑን፤

ቀ. ፈቃድ ጠያቂው በተቀማጠው ማስፈርት ማሰረት 70 ከመቶ እና ከዚያ በላይ ወጠቷ ያገኘ መሆኑን የሚገልጽ ማስረጃ፤

ተ. የቀረበው የፈቃድ ጥያቄ ለደለል ወርቅ ከሆነ፤ የምርመራ ስራ ፕሮግራሙ የፊዚቢሊቲ ጥናቱን ጨምሮ ከአንድ አመት ላልበለጠ ጊዜ መሆኑን የሚያሳይ መገለጫ መቅረቡን፤

7.2 የምርመራ ፈቃድን ለማሳደስ የሚቀርብ ማመልከቻ ሲሆን፤

ሀ. የፈቃድ እድሳት ጥያቄው የመጀመሪያው የፈቃድ ዘመን ከማለቁ ከስልሳ (60) ቀናት በፊት የቀረበ መሆኑን፤

ለ. በማዕድን ስራዎች ሕጎች ድንጋጌዎች እና በወሉ መሰረት ባለፈቃዱ ባለፈው የፈቃድ ዘመን ግዴታዎቹን የተወጣ ስለመሆኑ በስራ ክፍሉ ተገምግመው ተቀባይነት ያገኘ መሆኑን የሚገልጽ ማስረጃ፣

ሐ. ማሟላት የሚገባቸው ዝርዝር መረጃዎች ተሟልተው መቅረባቸውን እና መቅረብ የሚገባቸው ሪፖርቶች ቀርበው በስራ ክፍሉ ተገምግመው ተቀባይነት ማግኘታቸውን የሚገልጽ ማስረጃ፤

መ. በማዕድን ስራዎች ሕግ መሰረት ከፈቃድ ቦታው ላይ ሊለቀቅ የሚገባውን መሬት በመቀነስ ዕድሳት የጠየቀበትን ቦታ የሚያመለክት የጂኦግራፊክ ኮኦርድኔት የያዘ መግለጫ መቅረቡን፤

ሠ. ባለፈው የፈቃድ ዘመን ስራዎች ወቅት የተሰሩ ስራዎችን በተመለከተ የአካባቢና የማሕበረሰብ ተፅዕኖ ኦዲት እና ለቀጣይ ፈቃድ ዘመን የተዘጋጀው የአካባቢና የማሕበረሰብ ተፅዕኖ ግምገማ ጥናት ከሚመለከተው አካል ይሁንታ ማግኘታቸውን መግለጫ፤

7.3. ለምርት ፈቃድ የሚቀርብ ማመልከቻ ሲሆን፤

ሀ. ፈቃድ የተጠየቀበት ማመልከቻ ከነ አዋጭነት ጥናት ሰነድ መቅረቡን፤

ለ. የኩባንያው መግለጫ (ፕሮፋይል) መቅረቡን፤

ሐ. ከስራ ክፍሉ የቀረበ የአዋጭነት ጥናት ጥቅል መግለጫ፤

መ. ለተጠየቀው ማዕድን ማምረት ፈቃድ ቦታ የተሟላ የአካባቢና ማሕበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ መካሄዱንና ይሁንታ ማግኘቱን የሚያሳይ መግለጫ፤

ሠ. እንደማዕድኑ አይነት ፈቃድ የተጠየቀበት ቦታ ስፋት በሕጉ መሰረት መሆኑን የሚያሳይ መግለጫ፤

ረ. ባለፈቃዱ በማዕድን ሕጉና በስምምነቱ መሰረት በምርመራ ፈቃድ ወቅት ሊወጣ የሚገባቸውን ግዴታዎች የተወጣ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ፤

7.4 **የምርት ፈቃድን ለማደስ የሚቀርብ ማመልከቻ ሲሆን፤**

ሀ. ማመልከቻው የመጀመሪያው የፈቃድ ዘመን ከመጠናቀቁ ከ180 (ከመቶ ሰማንያ) ቀናት በፊት የቀረበ መሆኑ፤

ለ. በማዕድን ሕጎች ድንጋጌዎች እና በወሉ ማሰረት ባለፈው የፈቃድ ዘመን ግዴታዎቹን የተወጣ ስለመሆኑ በስራ ክፍሉ ተገምግመው ተቀባይነት ማግኘታቸውን የሚገልጽ መግለጫ፤

ሐ. ባለፈው የፈቃድ ዘመን መቅረብ የሚገባቸውን ሪፖርቶች ቀርበው በስራ ክፍሉ ተገምግመው ተቀባይነት ማግኘታቸወን የሚገልጽ መግለጫ፤

መ. የአካባቢና ማህበረሰብ ተጽኖ አዲትና ፈቃዱ ለሚታደስበት ዘመን የአካባቢና የማህበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ ጥናት ለሚከከተው አካል ቀርቦ ይሁንታ ማግኘቱን የሚያሳይ መግለጫ፤

7.5 ይዞ ለመቆየት ፈቃድ የሚቀርብ ማመልከቻ ሲሆን፤

ሀ. ክምችቱን ወደ ምርት ለማሸጋገር ያልተቻለበትን ሁኔታ የሚያስረዱ መረጃዎች ተያይዘው መቅረባቸውን፣

ለ. ክምችቱን ወደ ምርት ለማሸጋገር ያልተቻለበትን ሁኔታ የሚያስረዱ መረጃዎች ተገምግመው መግለጫ መቅረባቸውን፤

7.6 ፈቃድን ለማስተላለፍ የሚቀርብ ማመልከቻ ሲሆን

ሀ. የዝወውር ፈቃዱ እንዲተላለፍ ለማስፈቀድ የቀረበ ማመልከቻ ኮፒ፤

ለ. ፈቃዱን ለማስተላለፍ የተደረገ ስምምነት በሰነዶች ማረጋገጫና ምዝገባ ጽ/ቤት ተረጋግጦ መቅረቡን የሚያሳይ ማስረጃ፤

ሐ. ፈቃድ የሚተላለፍለት ሰው በማዕድን ሕጉ ማሰረት በቂ የገንዘብ አቅምና የቴክኒክ ብቃት ያለው ስለመሆኑ መግለጫ፤

መ. ፈቃድ የሚተላለፍለት ሰው በማዕድን ሕጉ ማሰረት የተፈቀደለት ሰው ስለመሆኑ መግለጫ መቅረቡን፤

ሠ. በገቢ ግብር ሕግ ማሰረት በፈቃድ ወይም በአክሲዮን ማስተላለፍ ዋጋ ላይ ትርፍ ተገኝቶ ከሆነ ከትርፍ ድርሻው ግብር ስለመከፈሉ ከግብር ሰበሳቢ ማሰሪያ ቤት ማረጋገጫ መቅረቡን፤

ረ. ባለፈቃዱ በማዕድን ሕጉና በስምምነቱ ማሰረት ግዴታዎቹን የተወጣ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ፤

ሰ. ፈቃዱ የሚተላለፍለት ሰው በማዕድን ስራዎች ሕግ፣ በፈቃድ ስምምነቶችና በፀደቀው የሥራ ፕሮግራም ማሰረት በፈቃድ አስተላላፊው የተገቡትን ግዴታዎች አክብሮ ለመፈፀም ግዴታ መግባቱን የሚያረጋግጥ መግለጫ፤

ሸ. ፈቃድ እንዲተላለፍለት የተጠየቀለት ሰው የምርመራ ፈቃድ ከሆነ የቀረበው የስራ ፕሮግራም፣ የምርት ፈቃድ ከሆነ ደግሞ የቀረበው የምርት ፕሮግራም ተቀባይነት ማግኘታቸውን የሚገልጽ መግለጫ፤

8. ፈቃድ ለማሰረዝ የሚቀርብ ሀሳብ

የማዕድን ስራዎች ፈቃድን ለማቋረጥ (ለማሰረዝ) ከፈቃድ ዳይሬክቶሬት ለበላይ አመራሩ የሚቀረብ ማስታወሻ እንደሁኔታው የሚከተሉትን ማስያዎች የያዘ መሆን አለበት፡፡

1. ፈቃዱ የተሰጠበት ጊዜና አሁን ያለበትን ደረጃ (የፀና ፈቃድ ስለመኖሩ)፣ ስለአፈጻጸም ጉድለቱ በስራ ክፍሉ የተሰጠ ማስጠንቀቂያ ስለመኖሩ የሚያሳይ መግለጫ፤
2. ባለፈቃዱ ደካማ አፈጻጸም ባሳየበት የስራ ዘመን የነበረውን ዝቀተኛ አፈጻጸም የሚያሳይ አጭር መግለጫ፤
3. ባለፈቃዱ በማዕድን ሕጉ መሰረት ለመንግስትም ሆነ ለማህበረሰብ የሚኖርበትን ግዴታዎች የተወጣበትን አፈጻጸም የሚያሳይ መግለጫ፤
4. ባለፈቃዱ ከአካባቢ ጥበቃና ከማህበረሰብ ጤንነትና ደህንነት ጋር የተያያዙ ጉዳዮች ላይ ያለው አፈጻፀም መግለጫ፤

9. የስብሳባ ሥነስርአት

ሀ. የኮሚቴው የስብሰባ ቀንና ሰአት በኮሚቴው አባላት ይወሰናል፤

ለ. የፈቃድ ጥያቄ ማመልከቻ ግምገማ ወጤቱ ለኮሚቴው ከበላይ አመራር እንደተላከ የኮሚቴው ሰብሳቢ በሰባት የስራ ቀናት ወስጥ ስብሰባ ይጠራል፡፡

ሐ. የኮሚቴው አብላጫ አባላት ከተገኙ ምልአተ ጉባኤ ይሆናል፡፡

መ. ማናቸወም የወሳኔ ሀሳቦች በድምጽ ብልጫ የሚያልፍ ሲሆን ባስረጂነትና በፀሐፊነት የሚመደቡት አባላት ድምጽ አይኖራቸወም፤ ድምጽ እኩል በሆነ ጊዜ ሰብሳቢው ወሳኝ ድምጽ ይኖረዋል፤

10. የወሳኔ ሀሳብ

ሀ. ኮሚቴው በበላይ አመራር የቀረበለትን የማዕድን ስራዎች ፍቃድ ግምገማ ወጤቶችን በማጣራት፣ የምርመራ ፈቃድ ሲሆን በ5 የስራ ቀናት ወስጥ፤ የምርት ፈቃድ ሲሆን ደገሞ እንደ ማዕድኑ ዓይነትና ሁኔታ ጊዜው የሚወሰን ሆኖ በተቻለ ፍጥነት የወሳኔ ሀሳቡን ለበላይ አመራር ማቅረብ አለበት፤

ለ. በተራ ቁጥር አንድ የተገለፀው ለበላይ አመራር የሚቀርበው የወሳኔ ሀሳብ በኮሚቴው አባላት የተፈረመ ቃለ ጉባኤ መሆን አለበት፤

11. የተሻረ መመሪያ

የማዕድን ስራዎች ፈቃድ ማመልከቻዎች ለማስተናገድ የተዘጋጀ የወስጥ አሰራር መመሪያ ቁጥር 4/2011 ተሸሮ በዚህ መመሪያ ተተክቷል፡፡

12. መመሪያው ተግባራዊ የሚሆንበት ጊዜ

ይህ የማዕድን ስራዎች ፈቃድ አሰጣጥ ሂደትን ለመወሰን የወጣ የማዕድንና ነዳጅ ሚኒስቴር መመሪያ በሚኒስትሩ ከተፈረመበት ከነሀሴ 12 ቀን 2013 ጀምሮ ተግባራዊ ይሆናል፡፡

ኢንጂነር ታከለ ኡማ

የማዕድንና ነዳጅ ሚኒስቴር ሚኒስትር

አዲስ አበባ

ነሀሴ 12 ቀን 2013 ዓ.ም